

to Formler, efter hvilke »Volkswohlstand« kan beregnes enten som Produktet af Indexal for »Produktion pr. Konsument« og »Relativløn pr. Arbejder«, eller som Kvotienten mellem Indexal for »Produktion pr. Konsument« og »Relativandel pr. Driftsherre«.

Jeg skal hverken opholde mig ved de bedre Forslag, der muligvis kunde gøres, eller ved alt det, der herom allerede faktisk foreligger, men som Forf. i hvert Fald slet ikke omtaler; man kan nøjes med at undre sig over, hvorledes der stadig lever og eksisterer en fantastisk Overtro paa, at arbitrære Konstruktioner kan skabe og garantere Statistikens Objektivitet, bare de samme Konstruktioner har Evne til at mekanisere den videnskabelige Teknik.

H. Cl. Nybølle.

Werner Sombart: DEUTSCHER SOCIALISMUS. Buchholz und Weisswange Charlottenburg 1934. 347 S. M. 6,50.

Sombart er ikke nogen almindelig Nationalsocialist, ligesaa lidt som han er nogen almindelig Nationaløkonom. Den her foreliggende Bog er nok skrevet ud fra et nazistisk Sindelag; men den er ikke noget døgnpolitisk Indlæg. Bogen giver fra et tysk Synspunkt et samlet Overblik over Tidens sociale Problemer, og kommer faktisk derved til at staa som en aktuel Fortsættelse af de to digre Værker: *Der moderne Kapitalismus* og *Der proletarische Sozialismus*.

I sin Oplægning viser Værket det berettigede i en Sondring mellem »Husholdningsteori« og »Organisationsteori«, jvf. Side 42: »Aber dieses Buch will auch gar kein wissenschaftliches, sondern ein politisches Buch sein. Was nicht bedeutet, dass es ein unwissenschaftliches Buch ist« — men tillige det alt for snævre i Begrebet »Klassekampteori« (jvf. Niels Lindberg i forr. Nr.). En Bog, der er skrevet ud fra en nazistisk Indstilling, lader de bestemmende Motiver være i et Fællesskab ovenover Klassekampen, men det er ikke Husholdningsteori.

Sombarts Udgangspunkt er Socialisme forstaaet som social Normativisme (S. 60): »Darunter verstehe ich einen Zustand des gesellschaftlichen Lebens, bei dem das Verhalten des Einzelnen grundsätzlich durch verpflichtende Normen bestimmt wird, die einer allgemeinen im politischen Gemeinwesen verwurzelten Vernunft ihren Ursprung verdanken und in Nomos ihren Ausdruck finden«.

Forinden Sombart naar saa vidt viser han i et indledende Afsnit, hvorledes Mennesket i den økonomiske Tidsalder (Industrialismen) har ladet sig beherske af det materielle — et Slags Resumé af den nævnte Bog om Kapitalismen. Efter Definitionen følger et Afsnit om Marxismen: Socialismens Forringelse i den økonomiske Tidsalder. Her kunde Forfatteren efter eget Udsagn havde klaret sig med en Henvielse til »Der proletarische Sozialismus«, hvis ikke denne Bog kun var kendt af nogle faa. Hovedindvendingen mod Marxismen er den, at Marx lod den materialistiske Historieopfattelse, der i Virkeligheden kun gjaldt for den økonomiske Tidsalder, være almengyldig, og overførte Udgangspunktet dette, at Marxisternes Motiver i Virkeligheden er et jordisk Livsbegær, der gøres til et Massekrav, og paa denne Maade bliver etisk betonet. Man har faktisk samme Indstilling som det kapitalistiske Borgerskab, men man vil ogsaa være med i Festmaaltidet.

Det følgende Afsnit gør nu Rede for tysk Socialisme som et Underbegreb under national Socialisme, hvis Forudsætninger er det tyske Land og det tyske

to Formler, efter hvilke »Volkswohlstand« kan beregnes enten som Produktet af Indexal for »Produktion pr. Konsument« og »Relativløn pr. Arbejder«, eller som Kvotienten mellem Indexal for »Produktion pr. Konsument« og »Relativandel pr. Driftsherre«.

Jeg skal hverken opholde mig ved de bedre Forslag, der muligvis kunde gøres, eller ved alt det, der herom allerede faktisk foreligger, men som Forf. i hvert Fald slet ikke omtaler; man kan nøjes med at undre sig over, hvorledes der stadig lever og eksisterer en fantastisk Overtro paa, at arbitrære Konstruktioner kan skabe og garantere Statistikens Objektivitet, bare de samme Konstruktioner har Evne til at mekanisere den videnskabelige Teknik.

H. Cl. Nybølle.

Werner Sombart: DEUTSCHER SOCIALISMUS. Buchholz und Weisswange Charlottenburg 1934. 347 S. M. 6,50.

Sombart er ikke nogen almindelig Nationalsocialist, ligesaa lidt som han er nogen almindelig Nationaløkonom. Den her foreliggende Bog er nok skrevet ud fra et nazistisk Sindelag; men den er ikke noget døgnpolitisk Indlæg. Bogen giver fra et tysk Synspunkt et samlet Overblik over Tidens sociale Problemer, og kommer faktisk derved til at staa som en aktuel Fortsættelse af de to digre Værker: *Der moderne Kapitalismus* og *Der proletarische Sozialismus*.

I sin Oplægning viser Værket det berettigede i en Sondring mellem »Husholdningsteori« og »Organisationsteori«, jvf. Side 42: »Aber dieses Buch will auch gar kein wissenschaftliches, sondern ein politisches Buch sein. Was nicht bedeutet, dass es ein unwissenschaftliches Buch ist« — men tillige det alt for snævre i Begrebet »Klassekampteori« (jvf. Niels Lindberg i forr. Nr.). En Bog, der er skrevet ud fra en nazistisk Indstilling, lader de bestemmende Motiver være i et Fællesskab ovenover Klassekampen, men det er ikke Husholdningsteori.

Sombarts Udgangspunkt er Socialisme forstaaet som social Normativisme (S. 60): »Darunter verstehe ich einen Zustand des gesellschaftlichen Lebens, bei dem das Verhalten des Einzelnen grundsätzlich durch verpflichtende Normen bestimmt wird, die einer allgemeinen im politischen Gemeinwesen verwurzelten Vernunft ihren Ursprung verdanken und in Nomos ihren Ausdruck finden«.

Forinden Sombart naar saa vidt viser han i et indledende Afsnit, hvorledes Mennesket i den økonomiske Tidsalder (Industrialismen) har ladet sig beherske af det materielle — et Slags Resumé af den nævnte Bog om Kapitalismen. Efter Definitionen følger et Afsnit om Marxismen: Socialismens Forringelse i den økonomiske Tidsalder. Her kunde Forfatteren efter eget Udsagn havde klaret sig med en Henvisning til »Der proletarische Sozialismus«, hvis ikke denne Bog kun var kendt af nogle faa. Hovedindvendingen mod Marxismen er den, at Marx lod den materialistiske Historieopfattelse, der i Virkeligheden kun gjaldt for den økonomiske Tidsalder, være almengyldig, og overførte Udgangspunktet dette, at Marxisternes Motiver i Virkeligheden er et jordisk Livsbegær, der gøres til et Massekrav, og paa denne Maade bliver etisk betonet. Man har faktisk samme Indstilling som det kapitalistiske Borgerskab, men man vil ogsaa være med i Festmaaltidet.

Det følgende Afsnit gør nu Rede for tysk Socialisme som et Underbegreb under national Socialisme, hvis Forudsætninger er det tyske Land og det tyske

Folk med dets Særpræg. Ved Opbygningen af den tyske Socialisme bliver Maalet at ændre Samfundsbygningen, saaledes at Kulturen kan afløse Civilisationen. D. v. s., at der Mennesker imellem skabes en ny Værdivurdering, hvor det materielle træder tilbage for aandelige Værdier, og hvor man giver sig ind under en samlet etisk Ordning for Landet.

Det er gennem Statens Indgreb Ombygningen skal foretages. De store Linier for denne trækkes op i sidste Halvdel af Bogen. Der maa skabes en national Planhusholdning, ikke for at forøge Produktionen, men for at berede Vejen for den tyske Socialisme. Typisk for Forslagenes Karakter er en Bemærkning om, at man lettere vilde naa Maalet, hvis man kunde udslutte de sidste 150 Aars økonomiske Udvikling i Tyskland og begynde c. 1750. Det, Sombart naar til, er da ogsaa en Stænderstat underlagt en stærk Statsmagt. Ledelsen i denne skal fornyes og dannes f. Eks. som Kardinalraadet danner og skaber Ledelsen af den katolske Kirke. (S. 319) »Alles in allem: wir sind nun auch reif für eine stationäre Wirtschaft und schicken die »dynamische« Wirtschaft des Kapitalismus dahin, woher sie gekommen ist: zum Teufel«.

For den, der ikke gaar ind for Sombarts Udgangspunkt, vil en Kritik af Bogens Perspektiver være meningsløs; men netop for Økonomer og andre socialt interesserede, der er Antinazister, vil Bogens sociologiske Sammenhæng mellem den Sombartske Kritik af Kapitalismen og hans sociale Fremtidsbillede være udbyttegivende Læsning. En særlig Interesse knytter der sig til Sombart derved, at han er en af Professor Bircks »Læremestre«. Jeg tror, der er en Tilbøjelighed til at glemme, at det, Birck har skrevet, »ligger mere paa Linie« med Sombart end paa Linie med Marx (jvf. Niels Lindberg foran S. 87 ff.).

Niels Banke.

Johannes Hansen: AFTALER OM DETAILPRISEN (Nyt Nordisk Forlag. Kbhvn. 1934) og *Poul Bang-Jensen: MINDSTEPRIIS OG UNDERSALG* (Nyt Nordisk Forlag. Kbhvn. 1934.)

En af de mange Maader, hvorpaa en Tilnærmelse til det absolutte Monopol ytrer sig, er den i de senere Aar opstaaede Tendens hos Producenterne til selv at bestemme Detailprisen paa deres Varer og dermed forpligte det næste Led i Omsætningen til at undlade Konkurrence paa Prisen. Man fremstiller Varen i ensartet Indpakning og Udstyr, fastsætter den Pris, man ønsker taget, og gennemfører et System af Grossist- og Detailhandlerkontrakter, der under Bødeansvar paalægger Forhandlerne at drage Omsorg for, at Varen kun naar frem til Kunderne til de vedtagne faste Priser. Ved Siden af dette saakaldte Reverssystem staar et Kontrolsystem (f. Ex. trykte Kontrolnumre paa Varens Indpakning), der skal gøre det muligt for Producenterne at gribe ind, naar Reversen tilsidesættes.

Om dette Problem handler de to ovennævnte Bøger, der begge er fremkommet som en Besvarelse af en Bestyrelsen for det Anders Sandøe Ørstedeske Prismedaile-Legat stillet Prisopgave: En Undersøgelse efter dansk og fremmed Ret af Spørgsmaalet om, hvorvidt de Forhandlerkontrakter, som tilsigter at forhindre, at Standardvarer sælges til Underpris, nyder eller bør nyde Retsbeskyttelse overfor Tredjemand; begge Bøger er blevet prisbelønnet, og begge Bøger behandler — efter Opgavens Ordlyd og skrevet af Jurister — naturligt først og fremmest den juridiske Side af Sagen og giver en omfattende Fremstilling af dansk og fremmed Ret og Retspraxis' Stilling til Aftaler